

Kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise juhend

Valla- ja linna valimiskomisjonile

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised 2021. aastal

Versioon 1.1

Sissejuhatus

Käesolev riigi valimisteenistuse juhend annab valla ja linna valimiskomisjonidele juhised kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise kohta 2021. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel.

Kõik kandideerimisdokumendid on võrreldes 2017. aasta valimistega uuendatud. Kandideerimisdokumentide näidised on saadaval valimised.ee veebilehel.

Juhendis on kirjeldatud Valimiste infosüsteemi (VIS) kasutamine kandidaatide registreerimisel.

Valimiste infosüsteem asub aadressil <https://vis.valimised.ee/>.

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
Sisukord.....	3
1. Kandidaatidega seotud toimingute ajakava	4
2. Valla ja linna valimiskomisjoni asukoht ja tööaeg.....	5
3. Kandideerimisõiguslikkus.....	6
4. Erakond	7
5. Valimisliit.....	10
5.1 Valimisliidu moodustamine	10
5.2 Valimisliidu registreerimine	11
6. Üksikkandidaat.....	14
7. Kandideerimisdokumendid	15
7.1 Kandideerimisavaldus	15
7.2 Kandidaatide ringkonnanimetamine.....	15
7.3 Kandidaatide ülelinnaline nimekiri	16
8. Kandideerimisdokumentide vastuvõtmine ja tagastamine	17
9. Valimisringkonna kandidaatide nimekirjade ja kandidaatide andmete sisestamine VIS-i ..	19
10. Kandidaatide registreerimine	20
10.1 Registreerimine.....	20
10.2 Liisuheitmise korraldus	20
10.3 Kandidaatidele registreerimisnumbrite andmine.....	21
11. Muudatused valimisringkonna kandidaatide nimekirjades.....	23
Lisa 1: Kandidaatide registreerimisdokumentide kontrollimise töövoog.....	24

1. Kandidaatidega seotud toimingute ajakava

18.08	algab valimisliitude ja kandidaatide registreerimiseks esitamine
02.09	lõpeb valimisliitude registreerimiseks esitamine
07.09 kl 18.00	lõpeb kandidaatide registreerimiseks esitamine
09.09 kl 18.00	lõpeb vigade parandamine kandidaatide dokumentides
12.09 (hiljemalt)	valla või linna valimiskomisjon registreerib kandidaadid
15.09 (hiljemalt)	kandidaat võib esitada kandideerimisest loobumise avalduse juhul kui kandidaadid registreeritakse 12.09
04.10 (hiljemalt)	valla või linna valimiskomisjon võib tühistada kandidaatide registreerimisotsuse või registreerimata jäetud isikud registreerida

2. Valla ja linna valimiskomisjoni asukoht ja tööaeg

Hiljemalt 15. augustiks peab valimiskomisjon avalikustama valimiskomisjoni asukohta ja tööaja. Ajavahemikus kandidaatide registreerimiseks esitamise algusest (18. august) kuni kandideerimisest loobumise viimase päevani (hiljemalt 15. september, kui kandidaadid registreeritakse 12. septembril) töötab valimiskomisjon igal tööpäeval ja valimiskomisjoni otsusel ka puhkepäevadel.

Kandidaatide registreerimiseks esitamise viimasel päeval (7. september) peab valimiskomisjon töötama kella 18.00-ni. Muul ajal ei pea (eriti väiksemates valdades) valimiskomisjon avatud olema kogu päeva, kuid täpsed lahtioleku ajad tuleb kindlasti avalikustada. Samuti ei pea kohal olema kogu valimiskomisjoni koosseis, kuid soovitame, et võimalusel oleks kohal vähemalt kaks valimiskomisjoni liiget.

Asukoht ja tööaeg tuleb avalikustada valla või linna veebilehel. Soovitame kõik valimistega seotud info ja dokumendid koondada ühte menüüsse või teemaplokki.

3. Kandideerimisõiguslikkus

Kandideerimisõigus on Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanikul (edaspidi EL kodanik):

1. kes on kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks saanud 18-aastaseks;
2. kelle püsiv elukoht asub hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas;
3. kes ei ole valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud.

Püsiv elukoht on kandidaadi elukoht, mille aadressiandmed on kantud Eesti rahvastikuregistrisse. Mitme valimisringkonnaga vallas või linnas ei ole kandideerimine seotud isiku elukohajärgse valimisringkonnaga.

Volikogu liikmeks ei või kandideerida tegevväelane, st tegevteenistuses olev isik. Kaitseväeteenistuse seaduse § 7 sätestab, et tegevteenistus on avaliku teenistuse eriliik, kus kaitseväekohuslane töötab sõjaväelise auastmega ametikohal. Aja-, asendus- ja reservteenistuses olev isik ei ole tegevväelane ja on seetõttu kandideerimisõiguslik (valituks osutumisel aga tema volikogu liikme volitused peatuvad, vt KOKS § 19 lg 2 p 5).

Samuti ei saa kandideerida isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust. Kui isik on kuriteos süüdi mõistetud, kuid vanglakaristuse ära kandnud või ei mõistetud talle vanglakaristust või määrati karistus tingimisi, võib ta kandideerida.

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel võivad kandideerida ka EL kodanikud, samadel tingimustel Eesti kodanikega. See tähendab, et EL kodanik peab olema samuti registreeritud Eesti rahvastikuregistris ja omama Eesti isikukoodi.

Kõik isikud, kes vastavad seaduses sätestatud kandideerimise nõuetele, võivad kandideerida olenemata sellest, kas isik pärast valituks osutumist saab KOKS-is sätestatud ametite ühitamuse piirangute tõttu osaleda volikogu töös või mitte. Kandideerimast ei takista erinevate seadustega sätestatud erakonda kuulumise piirangud (nt politseinikud, piirivalveametnikud).

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel kandideerimisel ei ole piiranguid erakondliku kuuluvuse osas. Erakonna liige võib kandideerida teise erakonna või valimisliidu nimekirjas või üksikkandidaadina. Kandideerimisel kautsjonit ei ole. Erakonna või valimisliidu kandidaatide nimekirja pikkus ei ole piiratud.

Tuleb arvestada, et valla ja linna valimiskomisjoni liikme volitused lõpevad ennetähtaegselt tema asumisega erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindajaks ning tema registreerimiseks esitamisega kandidaadiks kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. Valimisi korraldav isik ei saa olla samal ajal erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindaja või kandidaat. Eeltoodud isikud ei saa olla jaoskonnakomisjoni liikmeks.

Kandidaat kasutab kandideerimisel oma nimena üksnes Eesti rahvastikuregistrisse kantud ees- ja perekonnanime.

4. Erakond

Valimistel võivad osaleda erakonnad, kes on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse hiljemalt kandidaatide registreerimiseks esitamise viimaseks päevaks. Erakond esineb valimistel oma nime all. Seega tuleb jälgida nimekasutust kandideerimisdokumentides. Erakondade nimekujusid saab näha valimiste veebilehelt, äriregistrist või VIS-ist.

Erakond peab kandideerimisdokumentide esitamisel esitama teatise erakonna volitatud esindajate andmetega, milles on volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid. Teatisele kirjutab alla mittetulundusühingute seaduse või erakonna põhikirja kohaselt erakonda esindama õigustatud isik. Riigi valimisteenistus edastab valimiskomisjonidele väljavõtte äriregistrist isikute kohta, kes on õigustatud erakondade poolt volitama isikuid kandidaate esitama, kuid esindusõigust saab äriregistri lihtpäringu (kehtiva registrikaardi väljatrükk) kaudu ka ise kontrollida.

Erakondade nimekiri <https://ariregister.rik.ee/erakonnad?lang=est>

Lihtpäring äriregistrist <https://ariregister.rik.ee/lihtparing?lang=est>

Erakond võib ennast volitada esindama kuni kaks isikut, kes ei pea ise kandideerima ning ei pea ka olema hääleõiguslikud selles vallas või linnas.

Volikogu valimistel võib ühe erakonna liige kandideerida teise erakonna nimekirjas.

Toimingud erakonnaga algavad volitatud esindaja teatise üleandmisest. Teatise näidise leiab valimiste veebilehelt ja selle peab allkirjastama erakonda esindama õigustatud isik kas digitaalselt või paber kandjal. Teatise esitaja ei pea olema erakonda esindama õigustatud isik ise. Teatise saab esitada: VIS-is, digikonteineris või paber kandjal.

Teatise üleandmiseks VIS-is tuleb allkirjastatud teatis VIS-i vormilt üles laadida ja klikata nupul „Esitan“.

Vormi näidis:

Volitatud esindajate teatis

- 1 Volitatud esindajate esitamiseks laadige alla teatise mall valimised.ee lehelt.
- 2 Täitke avalduse malli väljad ning digiallkirjastage dokument kõigi erakonda esindama õigustatud isikute poolt.
- 3 Täitke erakonna info ja laadige üles digiallkirjastatud teatise mall. NB! Esitatavad andmed ei lähe avalikustamisele

Registrikood
Kohustuslik

Erakonna nimi
Kohustuslik

Kohalik omavalitsus ⓘ

Digiallkirjastatud teatise mall
Kohustuslik (maksimaalselt 1 fail)

Lohista fail siia
või
[vali arvutist](#)

< Tagasi Esitan

Teatise esitamisel paberkandjal tuleb see toimetada valla või linna valimiskomisjonile või saata digikonteineris valla või linna valimiskomisjoni poolt määratud e-posti aadressile.

Pärast teatise esitamist valla või linna valimiskomisjon kontrollib teatise üle ja kas see on allkirjastatud erakonna juriidilise esindaja poolt (st kellel on äriregristris erakonna esindamise õigus).

Erakond saab esitada oma kandidaadid pärast teatise esitamist, milles on erakondade volitatud esindajate nimed, isikukoodid aadressid ja sidevahendite numbrid.

VIS-is peab sisestama volitatud esindajad, kes saavad erakonna nimel kandideerimisdokumente täita ja esitada registreerimiseks. Selleks on VIS-is töölaual nupp „Kasutajad“.

Seejärel valida „Lisa rollimäärang“ ja täita vastavad väljad. Volitatud esindaja rolliks tuleb valida „Esindaja“.

Täpsemalt toiminguid kandideerimisdokumentidega on kirjeldatud 8. peatükis.

5. Valimisliit

5.1 Valimisliidu moodustamine

Valimisliit on hääleõiguslike Eesti kodanike ja Euroopa Liidu kodanike moodustatud seltsing, mis on moodustatud kirjaliku lepingu alusel ja mille eesmärgiks on oma liikmete ja toetajaskonna poliitiliste huvide väljendamine kohaliku omavalitsuse tasandil. Seltsingu üldine regulatsioon on sätestatud võlaõigusseaduses. Mittetulundusühing valimistel osaleda ei saa.

Valimisliidu rahastamist käsitleb erakonnaseadus. Rahastamise kohta on koostanud juhise Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon (ERJK): https://erjk.ee/sites/default/files/Kasutusjuhendid/juhis_valimisliitudele.docx.

Valimisliidu võivad moodustada Eesti kodanikud või EL kodanikud, kes on selles vallas või linnas hääleõiguslikud. Moodustajaid peab olema vähemalt kaks. Valimisliidu kandidaat ei pea olema valimisliidu moodustaja.

Valimisliit moodustatakse seltsingulepingu sõlmimisega. Seltsingulepingus peab sisalduma vähemalt kahe valimisliitu juhtima õigustatud isiku nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid. Juhtima õigustatud isik vastutab EKS § 5¹ kohaselt valimisliidu erakonnaseadusest tulenevate kohustuste eest (valimisliidu rahastamine, valimiskampaania aruande esitamine).

Samuti tuleb valimisliidul määrata vähemalt üks volitatud esindaja (esindajad), kes esindavad valimisliitu suhtluses valla või linna valimiskomisjoniga ning kirjutavad alla valimisliidu kandidaatide nimekirjadele. Selliselt määratud volitatud esindaja ei pea olema valimisliidu moodustaja ega ise kandideerima ning ta ei pea olema hääleõiguslik selles vallas või linnas.

Kui valimisliidu volitatud esindajat ei ole määratud, on volitatud esindajateks kõik valimisliitu juhtima õigustatud isikud.

Eelmistel valimistel osalenud valimisliidu nime võib kasutada juhul, kui üle poole eelmise valimisliidu moodustajatest (mitte kandidaatidest) osalevad ka uue valimisliidu moodustamisel. Valimisliidu nimi ei või olla ebaesteetiline ega eksitav. Keelatud on valimisliidu nimena kasutada erakonna või mõne muu valimisliidu nime või sellega eksitavalt sarnast nime. Seda peab hindama valla või linna valimiskomisjon, registreerimisest keeldumist tuleb põhjendada. Valimisliidu nimes peab sisalduma sõna "valimisliit".

Kui mitu valimisliitu soovivad sama (sarnast) nime, on eesõigus valimisliidul, kes esitas nõuetekohase valimisliidu registreerimise teatise esimesena. Valimisliit ei saa oma nime enne kandidaatide registreerimise algust n.ö broneerida, ega ole valimiskomisjonil kohustust valimisliidu registreerimise teatis vastu võtta enne kandidaatide registreerimiseks esitamise algust.

Oluline on ka seltsingulepingus kokku leppida, et kui seltsinglane ütleb seltsingulepingu üles või sureb, loetakse ta valimisliidust lahkunuks ning seltsing jätkab teiste seltsinglastega. Kui selline kokkulepe puudub siis loetakse seltsing võlaõigusseadusest tulenevalt automaatselt lõppenuks.

Valimisliit ei lõpe automaatselt pärast valimistulemuste väljakuulutamist, vaid lõpeb võlaõigusseaduses sätestatud alustel. Lõppemise tingimustes on võimalik kokku leppida juba seltsingulepingu sõlmimisel. Nii valimisliidu poliitilise tegevuse alustamisest kui ka valimisliidu lõpetamisest tuleb valimisliidul teavitada ERJK-d, täpsemalt vt viidatud ERJK juhisest.

Seltsingulepingu näidise leiab valimiste valimised.ee veebilehelt.

Valimisliidu kandidaatide nimekirja pikkus ei ole piiratud, kandidaate võib olla ka ainult üks.

5.2 Valimisliidu registreerimine

Enne valimisliidu kandidaatide registreerimisdokumentide esitamist ja vastuvõtmist tuleb valimisliit valimiskomisjoni otsusega registreerida. Registreerimiseks on aega kolm päeva.

Valimisliidu registreerimiseks esitab valimisliidu volitatud esindaja valla või linna valimiskomisjonile teatise koos sellele lisatud seltsingulepinguga. Teatise vormi leiab valimiste valimised.ee veebilehelt.

Valimisliitu saab registreerimiseks esitada ajavahemikus 18. augustist kuni 2. septembrini.

Valla või linna valimiskomisjon määrab valimisliidule ka nimelühendi, mis peab olema erinev erakondade (VIS-i sisestanud riigi valimisteenistuse poolt) ja teiste valimisliitude lühenditest (nt Valimisliit Koduvald – VLK või VLKV jne). Soovitatav oleks valitav lühend ka valimisliiduga kooskõlastada.

Valimisliidu registreerimise teatise saab esitada paber kandjal, digikonteineris või VIS-is. Paber kandjal või digikonteineris esitatud teatis kohta tuleb sisestada valimisliidu andmed VIS-i kui on tehtud registreerimisotsus. VIS-is esitatud teatise andmed tuleb kontrollida ja registreerida samuti siis kui on tehtud komisjoni otsus.

Infosüsteemi kaudu esitatud valimisliidu registreerimise korral kuvatakse vorm muudetaval kujul ja täidetud on teatise esitamisel sisestatud andmed. Valimisliidu lisamiseks tuleb VIS-is täita valimisliidu registreerimise teatis. Kõik väljad on uue valimisliidu lisamisel ja registreerimisel nähtavad ning muudetavad. Teatisel tuleb täita järgmised jaotised:

- Valimisliidu andmed
- Valimisliidu moodustajad
- Valimisliitu juhtima õigustatud isikud
- Volitatud esindajad

Valimisliidu registreerimise teatis

Esitatud

[Ajalugu](#)

i Teatisesse sisestatavad iskuandmed ei lähe avalikustamisele.

Valimisliidu andmed

Valimisliidu nimi Kohustuslik	<input type="text" value="See ei ole Valimisliit"/>
Valimisliidu lühend Kohustuslik	<input type="text" value="Sisesta valimisliidu lühend"/>
Kohalik omavalitsus Kohustuslik	<input type="text" value="Kiili vald"/>

Seltsinguleping ja liikmete nimekiri

Lohista failid siia
või
[Vali fail](#)

Valitud failid (kokku: 1)

Loremipsum_valimisliit_seltsinguleping.docx	
---	--

Valimisliidu moodustajad

+ Lisa isik

Kohustuslik (vähemalt 1 isik)

Isikukood	Eesnimi	Perenimi	
48205240287	Kadi	Kuusk	

Valimisliitu juhtima õigustatud isikud

+ Lisa isik

Kohustuslik (vähemalt 2 isikut)

Isikukood	Eesnimi	Perenimi	E-post	Telefon	
48205240287	Kadi	Kuusk	kaidi.kuusk@gmail.com	+372 5555 1111	
48205240287	Madismäe	Kalle	kaidi.kuusk@gmail.com	+372 5555 1111	

Volitatud esindajad

+ Lisa isik

Kohustuslik (maksimaalselt 2 isikut)

Isikukood	Eesnimi	Perenimi	E-post	Telefon	
48205240287	Kadi	Kuusk	kaidi.kuusk@gmail.com	+372 5555 1111	

[< Tagasi](#)

[Registreeri](#)

Kasutajale kuvatakse pärast registreerimist kollast teadet "Valimisliidule ei ole lisatud volitatud esindajate rolle. Rollide loomiseks vajuta nupule "Loo rollid" või siin lingile „Loo volitatud esindajate rollid". Teadet kuvatakse registreerimise vormil alati kui valimisliidul ei ole ühtegi esindajat määratud. Nupul „Loo rollid“ vajutamisel tekitatakse teatisel olevatele volitatud esindajatele volitatud esindajate rollid.

Täpsemalt toiminguid kandideerimisdokumentidega on kirjeldatud 8. peatükis.

6. Üksikkandidaat

Üksikkandidaat võib ennast registreerimiseks esitada ise või teeb seda mõni teine selles vallas või linnas hääletamisõiguslik isik. Sel juhul peab ta esitama ka vabas vormis volikirja.

Dokumendid saab esitada VIS-is, digikonteineris või paberkandjal. VIS-is tuleb täita kandideerimisavaldus ja see allkirjastada ning üksikkandidaadi registreerimise avaldus, see allkirjastada ja esitada.

Digikonteineris ja paberkandjal tuleb üksikkandidaadi registreerimiseks esitamiseks tuleb täita nii üksikkandidaadi registreerimise avaldus kui kandideerimisavaldus. Dokumentide näidised on valimiste valimised.ee veebilehel. Dokumentide esitamisel paberkandjal tuleb see toimetada valla või linna valimiskomisjonile või saata digikonteineris valla või linna valimiskomisjoni poolt määratud e-posti aadressile.

7. Kandideerimisdokumendid

Erakond esitab:

- Teatise erakonna volitatud esindajate kohta
- Kandidaatide registreerimise avalduse
- Kandidaatide ringkonnanimikirjad
- Kandidaatide ülelinnalise nimekirja (Tallinnas)
- Kandideerimisavaldused

Valimisliit esitab:

- Valimisliidu registreerimiseks esitamise teatise (koos seltsingulepinguga)
- Kandidaatide registreerimise avalduse
- Kandidaatide ringkonnanimikirjad
- Kandidaatide ülelinnalise nimekirja (Tallinnas)
- Kandideerimisavaldused

Üksikkandidaat esitab:

- Üksikkandidaadi registreerimise avalduse
- Kandideerimisavalduse

Informatsioon kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise kohta on avalik. Riigi valimisteenistus avalikustab kandidaadi ees- ja perekonnanime, erakondliku kuuluvuse, kontaktandmed, andmed hariduse kohta ning töökoha ja ameti. Kandideerimisavalduses märgib kandidaat, millised on tema kontaktandmed, mis avaldatakse valimiste veebilehel.

7.1 Kandideerimisavaldus

Riigi valimisteenistus avalikustab kandidaadi ees- ja perekonnanime, erakondliku kuuluvuse, kontaktandmed, andmed hariduse kohta ning töökoha ja ameti. Kandideerimisavalduses märgib kandidaat, millised on tema kontaktandmed, mis avaldatakse valimiste veebilehel.

Kandideerimisavaldusel on kohustuslik märkida töökoht ja amet (mõlemad on kohustuslikud). Töökoha puudumisel kirjutada „Puudub“ või oma sotsiaalne seisund (näiteks töötu, töötotsija, kodune, pensionär, (üli)õpilane).

Samuti on kohustuslik märkida valimisringkond, milles kandideeritakse. Valimisringkonnad on paika pandud volikogu otsusega ja leitavad valla või linna veebilehelt või valimised.ee veebilehelt.

7.2 Kandidaatide ringkonnanimikiri

Kandidaatide ringkonnanimikirja(d) esitavad erakonnad ja valimisliidud. Ringkonnanimikirjas peavad olema kõik kandidaadid kelle kohta esitatakse ka kandideerimisavaldus.

Kui mõnes valimisringkonnas on registreerimiseks esitatud kandidaate niisama palju või vähem, kui selles ringkonnas on mandaate, pöördub valla või linna valimiskomisjon erakondade ja selles vallas või

linnas registreeritud valimisliitude poole ettepanekuga kandidaatide täiendavaks esitamiseks ning valijate poole üksikkandidaatide täiendavaks esitamiseks.

7.3 Kandidaatide ülelinnaline nimekiri

Kandidaatide ülelinnaline nimekiri esitatakse ainult Tallinnas. Ülelinnalises nimekirjas olevate kandidaatide summa peab võrduma esitatud ringkonnanimekirjade kandidaatide summaga.

8. Kandideerimisdokumentide vastuvõtmine ja tagastamine

Kandidaatide registreerimiseks esitamine lõpeb 7. septembril kell 18.00.

Kandidaatide registreerimise dokumendid annab üle erakonna või valimisliidu volitatud esindaja. Üsikkandidaadi registreerimise dokumendid annab üle üsikkandidaat või tema volitatud esindaja. Dokumendid võivad olla koostatud VIS-is või olla paberkujul või digitaalselt allkirjastatuna.

Erakonna või valimisliidu või üsikkandidaadi volitatud esindaja või üsikkandidaat võib kandidaatide registreerimise dokumendid üle anda:

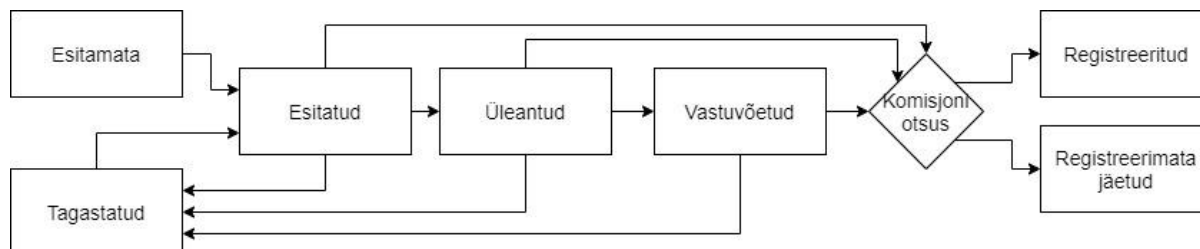
1. isiklikult valla või linna valimiskomisjoni asukohas;
2. e-postiga.

Dokumentide kontrollimisel on soovitatav lähtuda juhendi lisast 1.

Kui dokumendid on esitatud paberkandjal või digikonteineris, siis pärast nende kontrollimist ja sisestamist VIS-i tuleb kindlasti muuta dokumentide staatus nupuga „Muuda staatust“.

Kandideerimisdokumentide võimalikud staatused:

Kui dokumendid on esitatud e-postiga, saadab dokumentide vastuvõtja volitatud esindajale kinnituse dokumentide kättesaamise kohta. Kui osa dokumente on esitatud paberkujul ja osa e-postiga, loetakse dokumendid üleantuks pärast kõigi nõutavate dokumentide kättesaamist. E-postiga esitatud dokumentide kättesaamise kohta saatke volitatud esindajale kinnitus.

Kui valla või linna valimiskomisjonile ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, esitatud dokumentides on vigu või neis on andmeid puudu, teeb dokumentide vastuvõtja dokumentide esitajale ettepaneku esitada nõutavad dokumendid või andmed või parandada vead. Kui võimalik, parandab volitatud esindaja vea kohapeal. Volitatud esindaja ei saa kohapeal teha parandusi, mis eeldaksid kandidaadi või teise volitatud esindaja nõusolekut (nt valimisringkonna määramine, kandidaatide nimekirjas järjestuse muutmise).

Kui erakond, valimisliit või üsikkandidaat soovib kandidaatide registreerimise dokumentides teha muudatusi (kandidaati välja jätta, muuta kandidaatide järjekorda nimekirjas, kandidaate lisada vms), tagastab valla või linna valimiskomisjon kõik esitatud dokumendid ning nende uuesti esitamisel loetakse dokumendid esmakordselt esitatuiks.

Valimisliidu või erakonna nimekirjas kandideeriv isik või üsikkandidaat võib enne kandidaatide registreerimist kandideerimisest loobuda. Selleks peab kandidaat esitama isikliku avalduse. Avalduse

alusel tagastab valla või linna valimiskomisjon talle kandideerimisavalduse ja teavitab sellest erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindajat. Erakond või valimisliit kandidaatide registreerimise dokumente uuesti esitama ei pea.

Kui valimisliidu või erakonna volitatud esindajaid on kaks, ei pea nad mõlemad dokumentide esitamisel kohal olema, kuid mõlemad peavad olema allkirjastanud kandidaatide ringkonnanimikirja ja Tallinnas ülelinnalise nimekirja. Volitatud esindaja peab registreerimisdokumentide esitamisel esitama isikut tõendava dokumendi.

Tallinnas tuleb kontrollida, et ühed ja samad kandidaadid on nii valimisringkondade kandidaatide nimekirjades ja kandidaatide ülelinnalises nimekirjas.

Kui registreerimiseks esitamise viimasel päeval esitatakse dokumendid, milles on vigu ja mida ei saa parandada enne kella 18.00, võetakse dokumendid vastu. Vead peab erakond, valimisliit või üksikkandidaat parandama hiljemalt 9. septembriks kella 18.00.

9. Valimisringkonna kandidaatide nimekirjade ja kandidaatide andmete sisestamine VIS-i

Pärast erakonna ja valimisliidu VIS-is kirjeldamist saab asuda kandidaatide nimekirjade ja kandidaatide andmete sisestamise juurde.

Erakonna või valimisliidu kandidaatide ringkonnanimekirjad tuleb täita erakonna või valimisliidu määratud järjekorras. Kandidaadi sisestamisel toimub automaatne päring rahvastikuregistrist ning kuvatakse kandidaadi registrijärgsed andmed. Samuti toimub automaatselt kontroll, kas kandidaat vastab seaduses ette nähtud nõuetele. Näiteks kui isiku registrijärgne elukoht ei ole samas vallas või linnas, kandidaati sisestada ei saa.

Kui on vaja kandidaatide järjekorda erakonna või valimisliidu ringkonnanimekirjas muuta, saab seda teha kandidaadile uue (õige) järjekorranumbri sisestamisel ja ülejäänud kandidaadid saavad automaatselt õige järjekorra nimekirjas.

Elukoha aadressi andmed on täidetud rahvastikuregistri andmetega.

Kandidaadi andmed, mis esitatakse vabatekstina (eriti töökoht ja amet) tuleb sisestada keeleliselt korrektselt, ka juhul kui kandidaat on välja täitmisel vea teinud. Vajadusel täpsustage andmed volitatud esindajaga üle, ka juhul kui tekib küsimusi andmete sisu kohta.

10. Kandidaatide registreerimine

Kandidaatide registreerimine toimub valimiskomisjoni koosolekul (hiljemalt 12. septembril) kolmes etapis. Kõigepealt toimub kandidaatide registreerimine, st tuleb läbi vaadata esitatud kandideerimisdokumendid. Seejärel tuleb teha otsustus (kuid ei vormistata veel otsust) kandidaatide registreerimise kohta. Kui mõni kandidaat tuleb jätta registreerimata, võetakse tema registreerimata jätmise kohta vastu eraldi otsus. Seejärel viiakse soovitatavalt samal koosolekul läbi liisuheitmine, mille alusel antakse kandidaatidele registreerimisnumbrid. Lõpuks vormistatakse valimiskomisjoni otsus kandidaatide registreerimise kohta.

10.1 Registreerimine

Kandidaadi registreerimata jätmise kohta peab valimiskomisjon vastu võtma põhistatud otsuse. Kuna kandideerimisõigus on oluline põhiseadusest tulenev õigus, tuleb enne otsuse langetamist kõik asjaolud põhjalikult läbi vaadata ning otsus täpselt motiveerida.

Registreerimise läbiviimiseks peab kõigi valimisringkonnas esitatud kandidaatide arv olema suurem kui ringkonna mandaatide arv. Kui kandidaate on vähem, tuleb välja kuulutada kandidaatide täiendav registreerimiseks esitamine KOVVS § 38 kohaselt. Sellest tuleb informeerida riigi valimisteenistust.

VIS- kontrollib erakondlikku kuuluvust, elukoha andmeid, kodakondsust, vanust, teovõimet või kas isik on kinnipeetav. Seda, et kandidaat ei oleks tegevväelane, kontrollib riigi valimisteenistus eraldi pärast kõikide kandidaatide sisestamist VIS-i.

10.2 Liisuheitmise korraldus

Pärast registreerimist (st pärast kandideerimisdokumentide läbivaatamist) antakse kandidaatidele registreerimisnumbrid liisuheitmise tulemuste alusel.

Liisuheitmise ajast ja kohast tuleb **eelnevalt teavitada** erakondade, valimisliitude ning üksikkandidaatide volitatud esindajaid. Volitatud esindajal ja üksikkandidaadil on õigus viibida liisuheitmise juures.

Kehtestatud on ka kvooruminõue, nimelt peab liisuheitmise juures viibima vähemalt pool valimiskomisjoni koosseisust, sealhulgas komisjoni esimees või aseesimees.

Liisku heidetakse erakondade ja valimisliitude vahel ning seejärel eraldi üksikkandidaatide vahel.

Enne liisuheitmist tutvustab valimiskomisjoni esimees liisuheitmise korda. Liisuheitmine toimub sedelitega, millele on kantud erakondade ja valimisliitude (või üksikkandidaatide) nimed. Sedelid pannakse ühesugustesse märgistamata ümbrikutesse ning segatakse.

Liisutõmbajaks on valimiskomisjoni poolt määratud valimiskomisjoni liige, kes ei või olla komisjoni esimees. Ümbrike ettevalmistamise ja segamise ajal ei või liisutõmbaja ruumis viibida.

Liisutõmbaja võtab ümbrike seast ühe ümbriku, avab selle ja loeb ette sedelil oleva valimisliidu või erakonna (või üksikkandidaadi) nime. Sedelit näidatakse ka juuresolijatele. Tulemus kantakse koosoleku protokollile.

Liisuheitmise tulemused sisestatakse VIS-i. Liisunumbreid sisestab valla või linna valimiskomisjon.

Kuvatakse loetelu valimisliitudest või erakondadest. Eraldi nimekiri on üksikkandidaatidest.

Liisu heitmine Kinnitamata Kinnita tulemus

Poliitühendused

⇅	Jrk. number	⇅	Nimi
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Eest Helge Tulevik
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Eesti Helge Tulevik Valimisliit
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Kiili valla Valimisliit
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Hon

Üksikkandidaadid

⇅	Jrk. number	⇅	Eesnimi	⇅	Perekonnanimi
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Katariina-Magdaleena		Mesipuu
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Meeli		Murakas
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Kalle		Kantpüks
≡	<input type="text" value="Nr"/>		Kert		Ämmapets

Määratakse liisuheitmise tulemustel erakondade ja valimisliitude järjekord (numbritega 1, 2, 3 jne) ning üksikkandidaatide oma järjekord (numbritega 1, 2, 3 jne).

Pärast numbrite sisestamist vajutada „Kinnita tulemus“.

10.3 Kandidaatidele registreerimisnumbrite andmine

Numbrid algavad 101-st, need antakse kandidaatidele erakondade ja valimisliitude nimekirjade kaupa ja seejärel üksikkandidaatidele.

Registreerimisnumbrid antakse kandidaatidele liisuheitmise tulemusena selgunud järjekorras. Esimesena saab registreerimisnumbrid erakonna või valimisliidu nimekiri, kellele liisk esimesena langes.

Samamoodi saab üksikkandidaatidest esimesena numbri kandidaat, kellele liisk esimesena langes. Esimene üksikkandidaat saab numbri, mis järgneb erakonna või valimisliidu kandidaatidele viimasena antud registreerimisnumbrile.

Kandidaatide registreerimisnumber märgitakse kandidaatide registreerimise otsuses.

Pärast liisuheitmise tulemuste kinnitamist (klikkides nupule „Kinnita liisunumbrid“), kaob võimalusi muuta liisunumbreid (muuta saab vaid VIS-i administraator) ja tekib nupp „Loo registreerimisnumbrid“. Pärast sellele nupule vajutamist tekivad kandidaatidele registreerimisnumbrid (kontrollida saate konkreetsete erakondade ja valimisliitude ning üksikkandidaatide alt).

Seejärel on võimalik näha valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja. Koondnimekirja saab tekstitöötlusprogrammiga töödelda ja vormistada otsus.

Valimiskomisjon edastab kandidaatide registreerimise otsuse ja valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja(de) koopiad **koheselt** riigi valimisteenistusele, Tallinna Linna Valimiskomisjon ka kandidaatide ülelinnalise nimekirja. Riigi valimisteenistus koostab kandidaatide nimekirjade alusel kõikide volikogude liikmekandidaatide nimekirja, mida kasutatakse eelhääletamisel väljaspool elukohta.

11. Muudatused valimisringkonna kandidaatide nimekirjades

Ka pärast kandidaatide registreerimise otsuse vastuvõtmist on võimalikud muudatused kandidaatide nimekirjas.

Kandidaadil on õigus kolme päeva jooksul pärast registreerimist kandideerimisest avalduse alusel loobuda. Samuti tühistatakse kandidaadi registreerimine tema surma korral või kui leiab tõendamist see, et isik ei ole kandideerimisõiguslik. Kandidaadi registreerimine või registreerimata jätmine võidakse tühistada ka Vabariigi Valimiskomisjoni otsusega.

Kandidaatide registreerimise otsuse tühistamisest teatud kandidaadi osas tuleb viivitamata teavitada kandidaati ning volitatud esindajat, kellel on õigus otsuse kättesaamisest arvates vaidlustada otsust Vabariigi Valimiskomisjonis kolme päeva jooksul.

Registreerimisotsust saab muuta hiljemalt 13. päeva enne valimispäeva (4. oktoober). Pärast 4. oktoobrit kandidaatide nimekirjas muudatusi teha enam ei saa.

Kui registreerimisotsuse muutmisel tuleb kandidaadi nimi kustutada kandidaatide nimekirjast, ei muudeta kandidaatide numeratsiooni, see tähendab, et teistele kandidaatidele antud registreerimisnumbrid jäävad samaks.

Info muudatuste ja paranduste kohta valimisringkonna kandidaatide nimekirjas tuleb koheselt edastada riigi valimisteenistusele, kellega koostööd tehakse muudatused VIS-is, samuti tuleb printida ja toimetada uued nimekirjad jaoskonnakomisjonidele.

Küsimusi kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise korra kohta saab esitada telefoninumbritel 631 6540, 631 6671 (õigusküsimused), 631 6594 (VIS-i küsimused) ja info@valimised.ee

Lisa 1: Kandidaatide registreerimisdokumentide kontrollimise töövoog

Esmase (vormilise) kontrolli teeb dokumentide vastuvõtja

1. Volitatud esindaja isiku kontroll
2. Volitatud esindajate teatise kontroll (nimed, isikukoodid, aadressid, sidevahendid)
3. Teatisele allakirjutanute kontroll (allkirjaõigus äriregistri väljatrüki alusel)
4. Kõigi kandideerimisdokumentide olemasolu kontroll
 - a. kandidaatide registreerimise avaldus
 - b. kandidaatide ringkonnanimed (-nimekirjad)
 - c. kandideerimisavaldused kõigi kandidaatide kohta
5. Dokumentide vormistuse kontroll
 - a. Kas kõigi kandidaatide ringkonnanimed kirjas olevate isikute kohta on kandideerimisavaldus
 - b. Kas kandidaatide nimed on samased ringkonnanimed kirjas ja kandideerimisavalduses
 - c. Esitatud dokumendid sisaldavad nõutud andmeid
 - d. Allkirjad (kandidaatide nimekirjal mõlemad volitatud esindajad)
 - e. Kuupäevad
 - f. Kandideerimisavalduses on kohustuslikud andmed täidetud (vt ka ringkonna number ja allkiri), sh vähemalt üks kontaktandmete väli täidetud
 - g. Ka vabatekstina täidetud väljad (töökoht ja amet) on arusaadavad

Teise (sisulise) kontrolli teeb dokumentide sisestaja VIS-i abil.

1. Andmete sisestamine VIS-i ja kontroll VIS-i vahendusel
 - a. Erakondlik kuuluvus
 - b. Nime õigekiri
 - c. Vanus
 - d. RR järgse elukoha kontroll
 - e. Kodakondsus
 - f. Topeltkandideerimise kontroll (kandidaat ei kandideeriks mõnes muus KOV-is või mõnes teises ringkonnas)
 - g. Isik ei ole valimiste korraldaja/valimiskomisjoni liige
 - h. Kohtu poolt süüdimõistetud ja kannab karistust kinnipidamiskohas

Kolmanda kontrolli teeb riigi valimisteenistus pärast dokumentide vastuvõtmist ja enne kandidaatide registreerimist.

1. tegevälase kontroll